

Helena
Puhara

“Istina je ljepota, svjetlo je jedina istina, jer bez svjetla ne bi znali ništa, živjeli bi kako kamenice u dnu mora.”¹

Vlaho Bukovac 1/3 – pariško razdoblje

Galerija Klovićevi dvori, Zagreb

18. siječnja – 11. ožujka 2018.

AUTORICE IZLOŽBE: Petra Vugrinec, Lucija Vuković

AUTORI KATALOGA: urednice: Petra Vugrinec, Lucija Vuković;

AUTORI TEKSTOVA: Jadranka Beresford – Peirse, Igor Borozan, Alex Kidson, Rachel Rossner, Radoslav Tomić, Petra Vugrinec, Lucija Vuković

Vlaho Bukovac. Može li nas zaintrigirati izložba slikara čijih smo retrospektivnih izložbi imali prilike gledati u raznim hrvatskim institucijama, ali i u inozemnim? Je li hrvatska povijest umjetnosti valorizirala, odnosno uistinu razumjela Bukovčevo djelo, ili nam ono, unatoč kapitalnom radu Vere Kružić Uchytíl, ostaje tek načelno temelj nacionalne moderne umjetnosti? Znamo li baš sve/išta o recepciji Bukovčeva slikarstva u onodobnom svijetu, svijetu velikih promjena posljednje četvrtine 19. stoljeća? To su, čini se, samo neka od pitanja koja su kao okosnicu prve od triju izložbi ciklusa o Vlahu Bukovcu, posvećene njegovu formativnom i propulzivnom pariškom razdoblju, postavile autorice Petra Vugrinec i Lucija Vuković. Zamislivši projekt u kojemu bi se kroz tri cjeline – parišku, zatim zagrebačku, cavtatsku i bečku, te na kraju prašku – pokušale objediniti najnovije spoznaje o Bukovčevu radu, a služeći se suvremenim metodološkim praksama i drugačijom muzeološkom interpretacijom no što je dosad bilo uobičajeno, cilj im je bio sagledati i predstaviti Bukovca iz više perspektivā i u kontekstu sredinā u kojima

↑ DIZAJN PLAKATA Šesnić i Turković

je stvarao. Izložba *Vlaho Bukovac 1/3 – pariško razdoblje* koja se od 18. siječnja do 11. ožujka 2018. godine mogla pogledati u Galeriji Klovićevi dvori pokazala je da su autorice,

¹ Rukopis autobiografije Vlaho Bukovca, *Moj život*, 1917., list 253, Zbirka Kuće Bukovac

© S otvorenja i postava izložbe, foto G. Vranić

Petra Vugrinec, viša kustosica Klovićevih dvora, i Lucija Vuković, kustosica u Kući Bukovac u Cavtatu, napravile istinski pomak, kako u interpretaciji tako i u prezentaciji bogatog Bukovčevog opusa.

Imajući u vidu katalog izložbe, kojim su htjele izaći iz dosadašnjih nacionalnih okvira proučavanja Bukovčeva djela, na suradnju su pozvale i strane i domaće stručnjake, čija su recentna istraživanja donijela niz novih saznanja i gledišta o radu ovog umjetnika. Na taj način pružena je prilika za različitu, ne nužno i nacionalno uvjetovanu kontekstualizaciju umjetnikova pariškog opusa. Većini njih zajednički je istraživački izvor bila upravo Kuća Bukovac te su s tom institucijom imali i niz projektnih suradnji čiji su rezultati uklopljeni i u širi aspekt ove izložbe.

Američka povjesničarka umjetnosti Rachel Rossner koja je na Sveučilištu u Chicagu obranila doktorsku disertaciju *Great Expectations: The South Slavs in the Paris Salon Canvases of Vlaho Bukovac and Jaroslav Čermák*, donijela je izuzetnim prikazom Bukovčeva pariškog “poslanja” kroz izlagačke istupe na Salonima, od prvog mu prihvaćenog djela 1878. godine *Crnogorka na obrani*, inspiriranog Čermákovim “orijentalizmom” tako prijemčivim francuskoj publici, nadalje, sve do napuštanja Pariza 1893. godine.

Također, jednako je zanimljiva i interpretacija “crnogorske epizode” Vlaho Bukovca kroz dva posjeta toj zemlji, 1879. i 1883. godine, iste autorice.

Igor Borozan s Filozofskog fakulteta u Beogradu obradio je, dobro poznavajući intrigantnu povijest srpskog dvora, Bukovčeve portrete kraljevske obitelji, djela kojima se svrstao među portretiste vladajuće aristokracije, kako one balkanske tako i one zapadnoeuropske, portretiravši, nešto kasnije, cara Franju Josipa I.

Bukovčevim engleskim izletima, suradnji s Vicarsima, trgovcima umjetninama te portretima koje je izradio družeći se i uživajući na imanjima obitelji Le Doux i Fox, bavio se Alex Kidson, danas umirovljeni kustos Walker Art Gallery u Liverpoolu.

Poticač za svoj rad Kidson je dobio od Lady Jadranke Beresford Peirse čiji je entuzijazam i doprinos proučavanju Bukovčeva boravka u Engleskoj pred širu javnost iznio neke zaboravljene radove, a o čemu saznajemo iz kataloga izložbe.

O povratcima u domovinu za vrijeme studija kada nastaje izuzetan korpus portreta poznatih i manje poznatih građana te o socijalnim i političkim prilikama u dalmatinskim gradovima (Dubrovnik, Split, Zadar) u kojima se tada Bukovac zadržava, pisao je akademik Radoslav Tomić.

Svakako, autorice su imale zahtjevan zadatak da jasnim, jezgrovitim i publici zanimljivim izlagačkim pristupom predstavite ovaj heterogeni opus, od najranijih, dječaćkkih radova, preko prvih ozbiljnijih amaterskih pokušaja u Americi pa do, možemo slobodno reći, vrhunskih djela europske povijesti umjetnosti.

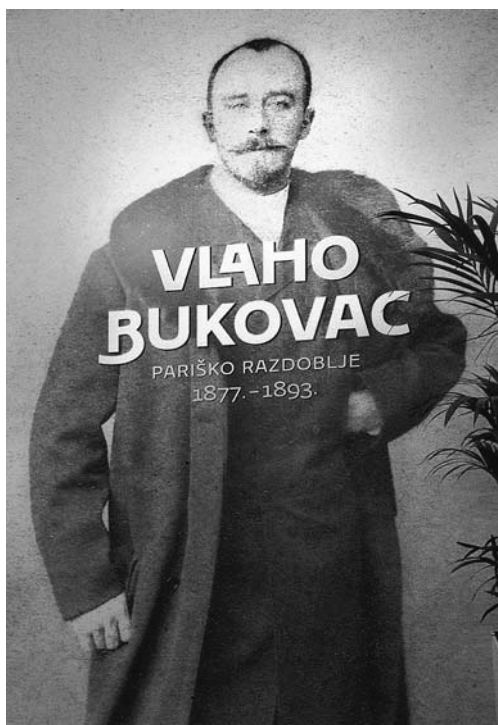
Izvršnim konceptom postava autorice su publici približile možda “na prvu” nespojive dječje radove (*Pastirica i orao, Lov na krokodile...*) sa zrelim djelima pariškog razdoblja kroz niz odvojenih sekcija naslovljenih: *Bukovčeva Odiseja, Kod Cabanela na Akademiji, Izvan Akademije u pleneru, Pod pseudonimom Paul Andrez, Crnogorska epizoda, Obitelj i sunarodnjaci – povratci u domovinu, Rijedak izlet u sakralno, Remek-djela pariškog razdoblja te Razmišljanja o povratku*, stvarajući tako razumljivu i prohodnu kronološku crtu. Rečene sekcije nadograđene su citatima iz Bukovčeve autobiografije i privatne

korespondencije te fotografijama, koje također autentičnim i zanimljivim jezikom osvjetljavaju pojedine periode.

Jedna od sekcija posvećena je pejzažima, uglavnom malim, intimnim studijama prirode, u kojima se Bukovac najviše približava modernom izričaju, neopterećen zahtjevima tržišta. Među njima se ističu fontenbloški krajolici, sa sitnom, sumarno prikazanom ženskom figurom, u crnom ruhu, uz put, šumu... U tim malim isječcima krajolika osjeća se sloboda i premoć impresionističkih slikarskih principa koje sve češće pripušta i na reprezentativne kompozicije i portrete.

Autorice su izložbe – koristeći se iskustvom te integrativnim procesom, u kojem je prvenstveno ostavljen prostor samim Bukovčevim djelima da se predstavite u svom sjaju, uz pomoć, opet autentičnih, interpretativnih alata, rasvjete i nenametljivog dizajna koji potpisuje studio Šesnić

i Turković – na edukativan i svima pristupačan, ali i intrigantan način, predstavile pomnu selekciju radova Vlaho Bukovca između 1877. i 1893. godine, odnosno – računajući dječje uratke i one nastale u Americi, bez formalnog slikarskog obrazovanja – od 1866. do napuštanja Pariza 1893. godine.

Njihova namjera “suvremenim jezikom vizualne prezentacije prodrijeti dalje od lokalnog promišljanja”, kako stoji u katalogu izložbe, i više je nego uspješno ostvarena. Autorice izložbe i njihovi suradnici na projektu, kako autori tekstova u katalogu tako i stručna i tehnička služba Galerije Klovićevi dvori, svojim su visokoprofesionalnim pristupom predstavili vrsni umjetnički talent Vlaho Bukovca i njegovo mjesto u kontekstu europske povijesti umjetnosti bez suvišnih adoracija. ×